

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Salon Alueen Yrittäjät näkee, että esitys ehdottomasti lisää kilpailua, joka tuottaa kustannustehokkaimmat ratkaisut. Tämän lisäksi se avaa markkinoita ja mahdollistaa uuden yritystoiminnan kehittämisen, joka on omiaan lisäämään myös innovaatioita ja kasvua sekä vahvistamaan alueen elinvoimaa. Hankintaosaamisella on suuri rooli lopullisessa onnistumisessa ja sen vahvistamiseen on viimeistään nyt tartuttava.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

-

- Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

Hyvin toteutettuna kilpailutus tuo säästöjä ja kehittää julkisen toimintaa. Markkinavuoropuhelu ja markkinakartoitus ovat avainasemassa hankinnan valmistelussa ja niiden käyttöä tulee lisätä. Markkinakartoituksen 10 miljoonan euron raja on liian korkea, jotta sillä saavutettaisiin hyötyjä. Raja on laskettava reilusti, looginen taso olisi kansallisen hankinnan kynnyksarvossa.

Mainitut valmistelutavat yhdessä hankintojen osiin jakamisen kanssa tukevat mahdollisimman hyvää kilpailutilannetta, jolloin kustannustehokkuus ja laatu varmistetaan.

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

Osiin jakaminen, markkinavuoropuhelut sekä markkinakartoitus ovat oikeita keinoja kilpailutusten tehokkuuden lisäämiseksi. Markkinakartoituksen raja on laskettava, jotta sillä on vaikutusta valtaosassa kilpailutuksia. Vuorovaikutuksen lisääntyminen tuottaa myös ideoita ja tietoa palveluista myös tulevia hankintoja ajatellen.

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Salon Alueen Yrittäjien mielestä sidosyksiköiden vähimmäisomistuksen vaatimus on tärkeä askel oikeaan suuntaan markkinoiden virkistämiseksi ja kilpailun lisäämiseksi. Vaatimus ei yksin vielä riitä osoittamaan todellista määräysvaltaa sidosyksikössä, vaan tapauskohtaisesti on lisäksi arvioitava todellisen määräysvallan toteutuminen esimerkiksi hallituksen jäsenyydellä.

Esitetty vähimmäisomistusvaatimus parantaa markkinoiden toimivuutta ja selkiyttää sidosyksiköiden käyttöä. Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen avaa markkinoita erityisesti oman alueen pk-yrityksille vahvistaen paikallista elinvoimaa. Kilpailuttamisen lisäämisellä saavutetaan myös kustannussäästöjä aitoon kilpailuun perustuen.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Paikallisten yritysten mahdollisuudet osallistua kilpailutuksiin paranisivat ja samalla yritysten hankintaosaamiseen tulee todennäköisesti panostuksia. Yritysten mahdollisuus laajentaa toimintaansa avautuville toimialoille mahdollistaa samalla ko. alojen kasvun ja viennin lisääntymisen, mikä vauhdittaa koko taloutta.

Avoin kilpailu asettaa kustannustason tehokkaaksi ja mahdollistaa innovaatiot, joilla voidaan saada aikaan uusia säästöjä.

Yrittäjien hankintaneuvonta on niin yrittäjien kuin hankintayksiköiden apuna hankintojen toteuttamisessa ja edesauttaa osaltaan kustannussäästöjen syntymistä auttamalla hyvän kilpailun luomiseen hankinnoissa.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

Salon Alueen Yrittäjät toivoo, että kilpailu lisääntyisi jatkossa myös sidosyksikköjen tekemissä hankinnoissa lisäämällä hankintojen osiin jakamista ja markkinavuoropuhelua.

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

Lisääntynyt kilpailu ja yksityisten yritysten mukaan pääsy kilpailutuksiin pienentää kustannuksia. Kun seurauksiin lisätään lisääntyvä elinvoima yritysten kasvun myötä, ovat seuraukset alueen taloudelle välttämättä positiivisia. Hankintaosaaminen on olennaisessa roolissa tavoitteeseen pääsystä ja sitä on vahvistettava. Yrittäjien hankintaneuvonta auttaa tässä.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Yrityksillä on valmiuksia vastata avautuviin markkinoihin nopeasti. Siirtymävaiheen sujuvoittamiseksi hankintayksiköiden kannattaa aloittaa keskustelut yritysten kanssa nopeasti, jolloin varmistetaan sujuva siirtyminen. Mielestämme siirtymäajat ovat riittävät. Jätealaa koskeva pidempi siirtymäaika ei mielestämme ole tarpeen, sillä alalla on runsaasti toimijoita markkinoilla ja palvelut ovat järjestettävissä nopeasti.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Kunnilla vaikuttaa olevan turha huoli yritysten kiinnostuksesta pienempiä hankintoja kohtaan. Kunhan markkina on mahdollisimman avoin ja yrityksiä tuetaan ja kannustetaan osallistumaan kilpailutuksiin, tulee merkittävä osa palveluista löytämään tekijänsä. Suomen yrityksistä n. 95,5 % on alle 10 työntekijän yrityksiä. Tätä vasten on selvää, että juuri pienemmät hankinnat ovat kiinnostavia useimmille yrityksille. Samasta syystä osiin jakaminen isommissakin kokonaisuuksissa on tärkeää. Pienillä kunnilla on edelleen mahdollisuus hyödyntää yhteishankintoja volyymituotteiden tai

erikoisosaamista vaativien palveluiden hankintaan. Katsomme, että lähtökohtaisesti poikkeuksia ei ole syytä tehdä.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Huoltovarmuuteen ja turvallisuuteen liittyvät, mm. kriittistä infraa koskevat seikat on huomioitava. Huoltovarmuus toteutuu tälläkin hetkellä yritysten ja julkisen sektorin yhteistyöllä. Tuottamalla palveluita mahdollisimman monen toimijan toimesta parannetaan kriisinkestävyyttä. Toimiva markkina vahvistaa samalla osaamista ja kehittää myös huoltovarmuutta koskevia ratkaisuja.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

Hallinnollisen taakan poistaminen on kannatettavaa, kunhan prosesseilla varmistetaan riittävällä tavalla mm. korruption ehkäisy.

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

Selkeät käytänteet ilmoituksissa lisäävät avoimuutta ja palvelevat koko tuottavaa yrityskehitystä lisäten innovaatioita ja laskien kustannuksia. Ilmoitukset myös mahdollistavat markkinan tarkkailun ja tulevan mahdollisimman vapaan kilpailun säilymisen.

Muut huomiot

-

Siikonen Stina
Salon Alueen Yrittäjät ry